

درآمد : میرزا حسین خان مشیرالدوله به نصیرالدوله : گله گزاری نصیرالدوله از مشیرالدوله در نامه ای که موجب دلخوری مشیرالدوله شده که ابراز می کند بارها عذرخواهی کرده و این نامه زیادی بوده است. اشاره ای در آخر به اسناد فارس و خراسان شده است .

G III 22

جنابا مرقومه شما را ملاحظه نمودم و هر قدر تصور نمائید اوقاتم تلخ شد از مدتی بود استنباط می کردم که بجهت پولیتیک و پیشرفت امورات دنیویه می خواهید مرا ترک کرده در صدد بهانه جوئی می باشید لکن از بابت دنیاداری می خواهید یک لباس به این عمل خودتان بپوشانید که در انظار مردم ظاهراً مورد بحث نبوده و وسیله دفاعی داشته باشید. چنانچه استنباط خودم را در بهانه جوئی شما بی پرده به خودتان گفتم و علاوه جوابی هم که از روی رویای صادقه به منزله الهام بود دیدم و باز به شما گفتم لکن گمان نمی کردم دست به چنین وسیله ضعیفی که موجب حیرت هر شنونده می تواند شد بزنید و از برای این امر کوچک که قابل اعتنا نیست این قسم رقعہ بنویسید و تهیه چنین کاری که موجب خنده اطفال است نمائید. از این فقره هم معلوم می تواند شد و عده که داده اید و موعدی که معین کرده اید که تا فلان تاریخ از او خواهم برید یا رسیده یا خیلی نزدیک شده است که دیگر اضطراباً اکل میته کرده اید. اولاً در هر جای دنیا در نزد مردمان بزرگ و از برای کارهای بزرگ انکار و تحاشی در صورت وقوع هم معذرت بسیار بزرگ و اسباب سکوت است خاصه در وقتی که حقیقه به وقوع هم نرسیده باشد. حالاً مسئله را بزرگتر تصور می نمائیم که واقع شده است. مردم به خدای به آن عظمت و جلالت رده می گویند و به یک استغفرالله معفو می شوند. چه شده است، چه شده است که عظمت و جلالت شما از خدا هم زیادتر شده است. به چه علت شش دانگ عار و غیرت ملک متصرفی بلا نزاع شما شده است که از برای حرکت جاهلانه یک نوکر که هزار مرتبه با هزار لسان از شما عذر خواسته شده است باز نتیجه اش چنین رقعہ باشد. امپراطورهای بزرگ روی دنیا وقتی که می خواهند باید پرنس ضعیفی اعلان حرب و اظهار قدرت نمایند باز در اولتیماتوم خودشان چند شرط می گذارند که اگر آن شرایط به عمل نیاید حرب خواهم کرد. شما به این قاعده هم رعایت نکردید خلاصه تا آن درجه که حمل به ناز و گله می شد در معذرت و ناز کشیدن و تحمل فریادهای فوق العاده مضایقه نکردم حالا که می بینم از برای پیشرفت امورات دنیویه است و صلاح نفعی خودتان را در ترک من ملاحظه نموده اید از برای حفظ صرفه و عطسه شما سکوت می نمایم و شما را ایدا از برای هر چیزی که از او بالاتر نباشد ترک و بدل نه می توانم کرد و نه خواهم کرد. تا زنده ام در حالی که داشته ام باقی و برقرار خواهم بود چون به عده خودتان وفا نموده اید امشب البته خوابتان خواهد برد و دیگر گرفتار بی خوابی نخواهید شد. در خصوص نوشته جات و اسناد فارس و خراسان نوشته بودید همینقدر در جواب می نویسم علی الدنیا بعدک الان. امضاء

پانوشت : صرفه و عطسه : نتیجه و محصول (دهخدا)